18/02/2020

“Δεν συμφέρει το κράτος η απομάκρυνση από την Εκκλησία”

/ Επικαιρότητα

Συνέντευξη στην “ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ” της Μεσσηνίας και την δημοσιογράφο κα Νικολέτα Κολυβάρη παραχώρησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ’, με αφορμή τη συμπλήρωση 2 χρόνων από την άνοδο του στον μητροπολιτικό θώκο της Μάνης.

Ο Σεβασμιώτατος, μεταξύ άλλων, αναφέρεται στα δύο χρόνια ποιμαντορίας του, στα χρόνια που πέρασε κοντά στον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών κ.κ. Ιερώνυμο, ως Διευθυντής του Γραφείου του, ενώ στο τέλος αναφέρθηκε και στο ζήτημα του διαχωρισμού Εκκλησίας – Κράτους, τονίζοντας:

“Την άποψή μου για το θέμα του χωρισμού Εκκλησίας και Κράτους την έχω διατυπώσει επανειλημμένως και γραπτώς και προφορικώς. Μ’ ένα διαχωρισμό, το Κράτος δεν πρόκειται να ωφεληθεί. Δεν το συμφέρει η απομάκρυνσή του από την πνευματοτρόφο Εκκλησία. Εν προκειμένω, επιβλητική ακούγεται η διαχρονική

φωνή του εθνομάρτυρος Κοσμά του Αιτωλού ότι «ἐάν ἀπολέσωμεν τήν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, θα χάσωμεν καί τήν ἐλευθερίαν μας”.

Αναλυτικά η συνέντευξη:

Είστε ήδη δύο χρόνια στον μητροπολιτικό θώκο Μάνης. Ποιοι στόχοι σας επιτεύχθηκαν και τι σχεδιάζετε στο μέλλον;

Πράγματι, με την Χάρι του Θεού ευρίσκομαι ήδη δύο χρόνια στον Αρχιερατικό θρόνο της θεοσώστου ιστορικής Ιεράς Μητροπόλεως Μάνης και δεν σας κρύβω ότι νυχθημερόν αγωνίζομαι για το λογικόν ποίμνιο αυτής της επαρχίας, εδώ στη νότιο Πελοπόννησο που μου έδωσε ο Τριαδικός Θεός να διαποιμάνω.

Στην ερώτησή σας σχετικά με την επιτυχία των στόχων μου ως Μητροπολίτου απαντώ ότι οι στόχοι είναι ένας ατέλειωτος δρόμος. Η ποιμαντορία είναι μια συνεχής πορεία προς την τελειότητα. Ο ένας στόχος πάντοτε φέρνει τον άλλο. Επεδίωξα λοιπόν, από την αρχή που ήλθα στη Μάνη, να γνωρίσω όλους τους ανθρώπους. Μικρούς, μεγάλους, μορφωμένους, ολιγογράμματους, γεωργούς, κτηνοτρόφους, εκπαιδευτικούς, επιστήμονες, στρατιωτικούς όλους τους κατοίκους σε πόλεις και σε απομακρυσμένα ακόμη χωριά. Από το Ταίναρο, το νοτιότερο άκρο και μάλιστα της χερσαίας Ευρωπαϊκής Ενωσης μέχρι την Βέργα και την Μ. Μαντίνεια, όπου φθάνει η Μητρόπολη Μάνης. Αυτός ο βασικός στόχος πραγματοποιήθηκε με συνομιλίες με τους κατοίκους, με επισκέψεις στα σχολεία, στο τόπο δουλειάς ακόμη και στα κτήματα εκεί που μαζεύουν τις ελιές.

Αλλά πρωτίστως ο στόχος μου ήταν το όραμα της μεταδόσεως του χριστιανικού μηνύματος στις ψυχές των ανθρώπων. Επιβεβλημένο καθήκον μου ήταν και είναι η λατρεία του Θεού και η διδαχή του θείου λόγου. Μέσω της ζωντανής συνειδητής, σωστής λατρείας, της θείας Λειτουργίας και του κηρύγματος της χριστιανικής διδασκαλίας ο Επίσκοπος πλησιάζει το λαό, μεταγγίζει χάρι και ευλογία, διδάσκει το Ιερό Ευαγγέλιο, στερεώνει την ορθόδοξη πίστη. Αυτό επιδιώκω.

Κοντά σ’ αυτό τον πρώτο στόχο έρχεται και η αγάπη. Η αρετή της αγάπης, όπως την διδάσκει ο Χριστός και όχι το λεγόμενο πνεύμα της αγαπολογίας. Ξέρετε, η αγάπη σπάζει πάγους. Με την αγάπη οικοδομούμε καθημερινώς τις ψυχές!

Στο δεύτερο σκέλος της ερώτησής σας απαντώ ότι μερικά από τα σχέδια και τις επιδιώξεις είναι, πρώτα ο Θεός, η δημιουργία Ραδιοφωνικού Σταθμού της Ι. Μητροπόλεώς μας με τον τίτλο «Ο Καλός Ποιμήν», η έκδοση περιοδικού με τον τίτλο «Αγγελοφρούρητος Μάνη», η ανέγερση ενός μεγαλοπρεπούς Ι.Ναού επ’ ονόματι του Αγίου Νεκταρίου του θαυματουργού, η δημιουργία Κατασκηνώσεως και βεβαίως η επάνδρωση της Ι.Μητροπόλεως με καλούς ευλαβείς και ευσεβείς

κληρικούς. Τα κενά των ενοριών είναι πολλά και αυτό με στεναχωρεί.

Αλλά και για άλλα σχέδια και οράματα τα οποία έχω κατά νουν προγραμματίσει ίσως άλλοτε να σας μιλήσω. Πάντως συνεχώς είναι μπροστά μου τα λόγια του Απ. Παύλου προς τον μαθητή του τον Τιμόθεον. Δηλ.: «νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον» (Β’ Τιμόθ. Δ’ 5) και αυτό το τελευταίο το «πληροφόρησον» σημαίνει συμπλήρωσε, εκπλήρωσε στον τέλειο βαθμό της υπηρεσίας που ανέλαβες στην Εκκλησία.

Εχετε συγγράψει σημαντικό αριθμό βιβλίων. Το γράψιμο είναι ένας τρόπος έκφρασης, δημιουργικής ενασχόλησης ίσως, ή επικοινωνίας των ιδεών σας;

Πράγματι, έχω γράψει αρκετά βιβλία, δοκίμια, άρθρα νομικού, θεολογικού, φιλοσοφικού και ιστορικού περιεχομένου και συνεχίζω να γράφω. Η μελέτη και το γράψιμο είναι η ευχαρίστησή μου. Για μένα, δεν υπάρχει ο λεγόμενος «ελεύθερος χρόνος». Τι πάει να πει αυτό; Και έχουμε αν το σκεφθούμε τόσα και τόσα συγγράμματα, τα οποία δεν έχουμε διαβάσει. Μάλιστα εκτός από την κλασσική αρχαία γραμματεία, τα πατερικά κείμενα είναι τόσο σοφά και τόσο υπέροχα που θα χρειάζονται θάλεγα «δύο ζωές» για να τα μελετήσει. Εννοείται ότι, όταν διαβάζω την Αγία Γραφή, κάθε φορά και το ίδιο κεφάλαιο να ξαναδιαβάσω, πάντοτε κάτι νέο έχει να μου δώσει η θεία Αποκάλυψη. Το λέγω και στους κληρικούς μου. «Δεν αρκεί ότι λάβατε ένα πτυχίο. Το διάβασμα να είναι καθημερινή πνευματική και πολιτιστική τροφή σας».

Μάλιστα, επειδή ζούμε σε μια ανοικτή κοινωνία, με την εύκολη διακίνηση ιδεών, απόψεων και φιλοσοφικών ρευμάτων, ένας Επίσκοπος οφείλει να είναι ενήμερος για το ευρωπαϊκό και παγκόσμιο γίγνεσθαι. Και αυτό το επιδιώκω, είτε με την μελέτη, είτε με την συμμετοχή μου σε συνέδρια και ημερίδες στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στις κοινωνίες του σήμερα όπως αυτές διαμορφώνονται μέσα από τη δυναμική εξέλιξη της τεχνολογίας, αλλά και του τρόπου ζωής που συνεχώς εξελίσσεται και μεταλλάσσεται, ποιος είναι ο ρόλος ενός ιεράρχη;

Ο ρόλος του Ιεράρχου στην σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα και με την δυναμική της τεχνολογίας και την αλλαγή των δεδομένων του τρόπου ζωής των ανθρώπων, είναι εξαιρετικά σπουδαίος. Ο Ιεράρχης έχει ταχθεί να είναι στο κέντρο της ζωής των ανθρώπων. Αν προσέξετε ο Χριστός μετά την Ανάστασή Του φανερώθηκε στο υπερώον των Ιεροσολύμων, όπου ήσαν συγκεντρωμένοι οι μαθητές «καί ἔστη εἰς τό μέσον» (Ιω. 20,19), που σημαίνει δεν πήγε να σταθεί σε

μια γωνία, αλλά στο κέντρο, δηλώνοντας την αξία της έννοιας της χριστοκεντρικότητας. Δεν μπορεί ένας Ιεράρχης να μην αφουγκράζεται τα προβλήματα των ανθρώπων, να μην ακούει τον πόνο, την δυστυχία, τα βάσανα αλλά και να μην συμμετέχει στις χαρές και τις λύπες. Οφείλει χρησιμοποιώντας τις νέες ανακαλύψεις της επιστήμης, υιοθετώντας την τεχνολογική πρόοδο, όλα να τίθενται εις δόξαν Θεού και εις διακονία των ανθρώπων. Αλλωστε η Εκκλησία δεν είναι έξω του κόσμου. Είναι μέσα στον κόσμο για να αγιάσει τον κόσμο.

Υπήρξατε διευθυντής στο γραφείο του Αρχιεπισκόπου Ιερώνυμου μέχρι και την ενθρόνισή σας στη Μητρόπολη Μάνης το Φεβρουάριο του 2018. Τι σας έμαθε ή δίδαξε αν το θέλετε η θητεία σας σε αυτή τη θέση;

Ναι, διετέλεσα Εισηγητής στο Ιδιαίτερο Γραφείο του αειμνήστου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κυρού Χριστοδούλου επί 8 έτη και Διευθυντής του Ιδιαίτερου Γραφείου του νυν Αρχιεπισκόπου κ. Ιερωνύμου Β’ μέχρι της εκλογής μου εις Μητροπολίτην την 7η Φεβρουαρίου 2018. Κατ’ αρχήν, πρέπει να σας πω, ότι πολλά διδάχθηκα από τον Αρχιεπίσκοπο κ. Ιερώνυμο στην νευραλγική υπεύθυνη θέση που η αγάπη του με τοποθέτησε, διδάχθηκα αρετές, όπως την σύνεση, διάκριση, ταπεινοφροσύνη, υπομονή, αποτίμηση γεγονότων και καταστάσεων, την πραότητα και πάρα πολύ το φιλάνθρωπον.

Εχετε διευθύνει το περιοδικό “Τόλμη” της Αρχιεπισκοπής και ήσασταν παραγωγός στο ραδιόφωνο της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Πειραϊκής Εκκλησίας. Είστε λοιπόν ένας άνθρωπος που “εκτίθεται”; Που προασπίζεται μια ιδέα, έναν άνθρωπο ή μια πανανθρώπινη αξία, άσχετα από το αν θα “προκαλέσει”;

Διηύθυνα το περιοδικό «Τόλμη» της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, το οποίο είχε 10.000 φύλλα κυκλοφορία μηνιαίως. Ηταν σπουδαίο περιοδικό ευρυτάτης ύλης. Τώρα πολλοί το αναζητούν. Επίσης ορθώς αναφέρετε ότι επί τριετία είχα ραδιοφωνική εκπομπή στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με τον τίτλο «Απαντήσεις σε σύγχρονα πνευματικά θέματα», μια ζωντανή εκπομπή, και επί μίαν άλλη τριετία εκπομπή στο ραδιόφωνο της Πειραϊκής Εκκλησίας με τον τίτλο «Ιεροί Στοχασμοί». Ωστόσο η ερώτησή σας με τα δύο ρήματα «εκτίθεται» και «προκαλέσει» δίνει την αφορμή να σας πω ότι ο χριστιανός, ο πιστός, ναι, βγαίνει μπροστά, με σύνεση και ταπεινοφροσύνη. Δεν έχει τίποτα να φοβηθεί. Αρκεί να υπηρετεί και να λέγει την αλήθεια του Ευαγγελίου του Χριστού. Είναι αν θέλετε, όπως λέμε στη γλώσσα την θεολογική, η «ὁμολογία Χριστοῦ». Βέβαια πολλάκις η χριστιανική διδασκαλία «προκαλεί» όπως λέτε. Είναι όμως αυθεντική. Πάσχουμε ως κοινωνία, όταν δεν παρουσιάζουμε την γνησιότητα της αλήθειας, δεν λέμε ό,τι μας δίδαξαν οι σοφοί Πατέρες της Εκκλησίας, ό,τι μας διδάσκει η

Εκκλησία, διά των Συνόδων της, αιώνες τώρα. Τα λόγια του Χριστού, άλλωστε, δεν είναι χθεσινά, τωρινά, πρόσκαιρα, φευγαλέα, καμουφλαρισμένα. Είναι «αιώνια ρήματα». Ισχύει το βιβλικόν «Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι». (Ματθ. 24,35). Εννοείται βέβαια, ότι «οὐ πάντες χωροῦσιν τόν λόγον», και άλλοι σκανδαλίζονται με τον θείον λόγο. Και ο χριστιανός, ο κάθε χριστιανός και προπαντός ο κληρικός και δή ο Επίσκοπος οφείλει να είναι το «φῶς» και το «ἅλας τῆς γῆς».

Θα μπορούσατε να είχατε ακολουθήσει μια λαμπρή και πολλά υποσχόμενη ακαδημαϊκή καριέρα. Είστε άλλωστε δρ. Κανονικού Δικαίου στη Θεολογική Σχολή και δρ. Εκκλησιαστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Νομικός και Θεολόγος, αλλά επιλέξατε την Εκκλησία…

Βέβαια. Θα μπορούσα και στο εξωτερικό, όπου μου είχαν προτείνει να παραμείνω στη Σορβόνη και να έχω εκεί καριέρα ή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ή στο Δικαστικό Σώμα. Ομως με κέρδισε ο Χριστός. Ετσι είναι αυτά. Μυστήριο της κλήσεως, προσκλήσεως του Χριστού. Δεν εξηγούνται αυτά με τα κοσμικά κριτήρια. Είναι άλλης δυναμικής. Πνευματικά πράγματα. Πάντως η Εκκλησία είναι η αγάπη μου, η καταφυγή μου, η οδός για το Θεό και τον Παράδεισο.

Με συγκίνησε η ανθρωπιά και η αλληλεγγύη με την οποία αγκάλιασε η Μητρόπολη τις καραβιές των μεταναστών. Οπως και η πρωτοβουλία να δημιουργήσετε τη "Γωνιά της αγάπης". Εχει η φτώχεια και η δυστυχία των ανθρώπων χρώμα, θρησκεία ή εθνική ταυτότητα;

Μα, αν ο Χριστός έζησε ως ξένος, βίωσε την προσφυγιά και είπε το «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» και τα φοβερά λόγια: «ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρός με» (Ματθ. 15, 35-36) και ο μέγας Παύλος μας έδωσε τον «Υμνο της αγάπης» στην πρώτη προς Κορινθίους επιστολής του, μπορούμε εμείς να μείνουμε αδιάφοροι και αδρανείς, νωθροί και ράθυμοι μπροστά στη δοκιμασία των συνανθρώπων μας, την φτώχεια, την πίκρα τους; Δεν θα ήμασταν χριστιανοί, μαθητές Εκείνου ο Οποίος εζώσθη το «λέντιον» της διακονίας και ανέβηκε εκουσίως στον Σταυρό.

Δεν θα μπορούσα βέβαια, κλείνοντας, να μην σας ρωτήσω την άποψή σας για το διαχωρισμό Κράτους – Εκκλησίας.

Την άποψή μου για το θέμα του χωρισμού Εκκλησίας και Κράτους την έχω διατυπώσει επανειλημμένως και γραπτώς και προφορικώς.

Ωστόσο, εφόσον με ερωτάτε και εσείς, ευθαρσώς θέτω και εγώ το ερώτημα: Τι

σημαίνει χωρισμός; Τι να χωρίσουμε; Και περαιτέρω, το ουσιώδες εν προκειμένω είναι το επόμενο ερώτημα. Τι είναι Εκκλησία και τι Κράτος; Οταν καταλάβουμε καλά τι είναι η Εκκλησία, ποία η φύση της, τα χαρακτηριστικά της, ο σκοπός της, και τι είναι οι έννοιες κράτος, συγκεκριμένα πολιτεία, λαός, έθνος, τότε δεν θα τίθεται αυτό το ερώτημα, το οποίο είναι σαφώς ξενόφερτο για τα ελληνικά δεδομένα. Να το διατυπώσω διαφορετικά. Η μάνα μπορεί να διώξει το παιδί της; Και το παιδί επιτρέπεται να απεμπολήσει τη μάνα; Μην ξεχνάμε ότι η Εκκλησία ως ιερός θεσμός προϋπήρχε του Κράτους και αν έχουμε Κράτος ελεύθερο με Σύνταγμα, τούτο εν πολλοίς οφείλεται στη κιβωτό του ελληνικού γένους, την Εκκλησία. Πολλοί το αποκρύπτουν το ιστορικό αυτό γεγονός και κρύβουν την αλήθεια.

Τώρα, εάν νοείται χωρισμός για θέματα, όπως π.χ. ορκοδοσία, πολιτικός γάμος, πολιτική κηδεία, καύση νεκρών, άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου, εκπαιδεύσεως, ήδη οι διακριτοί ρόλοι υφίστανται και είναι εν ισχύι οι σχετικοί νόμοι. Πολλοί νόμοι μάλιστα εισήλθαν στο νομικό status της χώρας, χωρίς ουδόλως να ληφθεί υπ’ όψιν έστω και η γνώμη, η θέση της Εκκλησίας. Αξίζει ωστόσο να τεθεί το ερώτημα: Πώς είναι δυνατόν ν’ αγνοείται η ποιμαίνουσα Εκκλησία που είναι τα σπλάγχνα του λαού στην ελληνική πραγματικότητα, όταν έχουμε σχέδια νόμου που αφορούν άμεσα τον άνθρωπο και την κοινωνία γενικότερα; Επειτα όπως πολύ καλά γνωρίζουν οι πνευματικοί πατέρες έρχονται οι άνθρωποι και μάλιστα κατ’ εξοχήν οι νέοι να επιλύσουν πολλά προβλήματα που δημιουργούνται στην μάνα Εκκλησία και μάλιστα στο Αγιον Ορος. Το λέγω αυτό γιατί πρέπει να ξέρουμε ότι ορθώς και λειτουργούν οι κοσμικοί νόμοι αλλά υφίστανται και λειτουργούν και οι πνευματικοί νόμοι και ισχύει το βιβλικόν «οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου» και «φοβερόν ἐστί τό ἐμπεσεῖν εἰς χείρας Θεοῦ ζῶντος» και απαραιτήτως «σέβου τον Θεόν». Ενας διαχωρισμός των δύο τούτων ύψιστων μεγεθών δεν θα ωφελήσει κανένα. Ιδιαίτερα στους δύσκολους καιρούς μας για τον Ελληνισμό, με ποικίλα ανοικτά μέτωπα και προκλήσεις από το ένα μέρος και την εισδοχή της άκριτης παγκοσμιοποίησης από το άλλο μέρος, το θέμα χωρισμού Εκκλησίας και Κράτους, το λιγότερο, δεικνύει έλλειψη διακρίσεως των πραγμάτων, αγνωμοσύνη απέναντι στην Εκκλησία και μη συνετή κρίση. Την ώρα που άλλοι λαοί για την συνοχή τους ομολογούν το λάθος τους για την αποξένωση από την Εκκλησία και αναζητούν γέφυρες συνεργασίας και σύσφιγξη των σχέσεων Εκκλησίας και Κράτους, εμείς με την μακραίωνη ιστορία και παράδοση, τον νομικό πολιτισμό μας, το εθιμικό μας δίκαιο, να θέτουμε θέμα διαχωρισμού, είναι σφαλερή τροχιά της πορείας του Ελληνισμού. Οφείλουμε να γνωρίζουμε ότι η Εκκλησία αποτελεί τον συνεκτικό δεσμό της κοινωνίας μας. Γι’ αυτό πόσο θα πρέπει να εμβαθύνουμε στο ύψιστο ευεργέτημα που έχουμε εμείς οι Ελληνες και Ορθόδοξοι χριστιανοί και σ’ ολάκερη την ανθρωπότητα, ότι η συναλληλία

Εκκλησίας και Κράτους με τους διακριτούς ρόλους είναι αρίστη οδός.

Μ’ ένα διαχωρισμό, το Κράτος δεν πρόκειται να ωφεληθεί. Δεν το συμφέρει η απομάκρυνσή του από την πνευματοτρόφο Εκκλησία. Εν προκειμένω, επιβλητική ακούγεται η διαχρονική φωνή του εθνομάρτυρος Κοσμά του Αιτωλού ότι «ἐάν ἀπολέσωμεν τήν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, θα χάσωμεν καί τήν ἐλευθερίαν μας».

Συνεπώς και εξ απόψεως συνταγματικής νομοθεσίας καμία αναθεώρηση των σχέσεων Εκκλησίας και Πολιτείας δεν είναι αναγκαία, ούτε βέβαια αρμόζει με τα ελληνικά δεδομένα να γίνεται λόγος περί ουδετεροθρησκείας. Το άρθρο 3 του ισχύοντος Συντάγματος το οποίο αναφέρεται στις δυο αυτές σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας καλώς έχει.